

OBSAH

Předmluva	3
I. Současný spisovný jazyk	5
A. Jako předmět jazykovědy	5
B. Pojem současného spisovného jazyka	8
II. Vývojové tendence současné spisovné češtiny	10
A. Celková charakteristika vývoje současné spisovné češtiny	10
B. Vývoj jednotlivých složek současné spisovné češtiny	16
AA. Hláskosloví	16
1. Samohlásky	16
2. Souhlásky	22
BB. Tvarosloví	22
1. Tvarosloví jmen	22
2. Tvarosloví sloves	27
a) Vývoj počtu tvarů	28
b) Vývoj časovacích typů a tvarů	29
ba) Tendence k hláskovému a tvarovému vyrovnání	30
bb) Časovací typy	32
CC. Skladba	35
1. Prostředky sblížující spisovný jazyk s jazykem běžně mluveným	35
(1) Typ <i>Je vidět Sněžka</i>	36
(2) Vztažné věty s absolutním <i>co</i>	36
(3) Ústup vazeb neakuzativních	37
2. Prostředky sevřené větné stavby	38
(A) Souvětné celky	39
(1) Složitá hypotaktická souvětí	39
(2) Složené spojovací výrazy	41
(3) Nepravé věty vedlejší	40
(4) Syntaktická kondenzace	46
(5) Nevlastní předložkové výrazy	49
(6) Genitiv prostého vztahu	50
(7) Antepozice bohatě rozvitého přívlastku adjektivního	50

(B) Nadvětné celky	51
3. Prostředky uvolněné větné stavby	51
(A) (Sou)větné celky	52
(1) Asyndetické spojování vět	52
(2) Parentetické věty	54
(3) Osamostatněné části věty	55
(4) Samostatný větný člen	56
(5) Vytýkací opis	58
(B) Nadvětné celky	59
(1) S vyjádřením vztahů mezi výpověďmi	60
(2) Bez vyjádření vztahů mezi výpověďmi	60
4. Projevy vnitřního vývoje syntaktického systému	60
(A) Změny v užívání pádů	61
(1) Šíření konstrukcí s genitivem	61
(2) Šíření nominativu jmenovacího	62
(3) Šíření instrumentálu původce děje v ak- tivních konstrukcích	63
(B) Změny v slovosledu	63
DD. Slovní zásoba	65
1. Kvantitativní růst a terminologizace slovní zá- soby	66
2. Tvoření nových pojmenování	68
(A) Změny v tvoření nových sousloví	69
(1) Víceslovná pojmenování	69
(2) Multiverbizovaná pojmenování	70
(3) Konkurence mezi genitivem a adjekti- vem	72
(B) Změny v tvoření nových slov	73
(1) Jména přechýlená	74
(2) Jména obourodá	74
(3) Jména konatelská	74
(4) Složeniny s první částí <i>rychlo-</i> (<i>velko-</i>) a <i>samo-</i>	75
(5) Substantiva s příponou <i>-n(ost)</i>	76
(6) Dějová jména bez přípony	76
(7) Složeniny typu <i>kamenolom</i> a <i>autodo-</i> <i>prava</i>	77
(8) Složeniny typu <i>dělnickorolnický</i> (<i>mo-</i> <i>rálně politický</i>)	78
(9) Zkratky a zkratková slova	79
(10) Slova s cizími předponami a příponami	80
(11) Složeniny formálně zařazující	81
3. Zanikání starých pojmenování	81

4. Změny slovního významu	81
5. Přejímání z jiných útvarů národního jazyka	82
(1) Přejímání z jazyka běžně mluveného	82
(2) Přejímání z nářečí	95
6. Přejímání z jiných jazyků	85
(1) Slova přejatá	85
(2) Kalky	97
(3) Slova s cizími prvky	27
III. Jazyková kultura	68
Doslov	100
Přehled základní literatury	102
Rejstřík	103
Obsah	107